

Красноруцький О. О., д.е.н., професор
Романашенко І. О., магістрантка
Романашенко М. О., студентка

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка
м. Харків, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-064-3-15>

ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В Україні поняття інформатизації трактують як «сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки» [4].

Сучасна інформація – це один з найголовніших ресурсів, значення, якого не менше, ніж значення матеріальних, сировинних і інших ресурсів. Інформаційний потенціал, на відміну від більшості ресурсів, які здатні скорочуватися, може використовуватися багато разів як колективами, так і індивідуальними працівниками. При цьому він постійно збільшується і збагачується [6].

Найважливіший фактор підвищення ефективності виробництва на підприємстві є покращення управління. Удосконалення форм і методів управління відбувається на за рахунок досягнень науково-технічного прогресу, подальшого розвитку інформатики, що займається вивченням законів, методів і способів накопичення, обробки і передачі інформації за допомогою різних технічних засобів. Різні інформаційно-технічні нововведення слід сприймати як засіб скорочення і здешевлення апарату управління [3, с. 240].

Важлива роль інформації та інформаційного забезпечення управління підприємством зумовлюють актуальність досліджуваної проблеми.

Дослідженням теорії й методології інформатизації, інформаційних систем і технологій присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців, а саме: О.М. Верес [1], С.І. Віхляєва [2], В.В. Годін [3], А.В. Каюченко [5], О.І. Попрозман [6] та інші.

Метою роботи є дослідження сутності та значення і обґрунтування необхідності інформаційної підтримки управлінських рішень на підприємстві.

Для того, щоб прийняти максимально правильне рішення, яке буде якнайкраще відповідати цілям організації і мати мінімальну частку ризику, потрібно врахувати всі існуючі ризики та оптимізувати сам процес прийняття рішень [2, с. 143]. Розрізняють такі види підходів, методів та моделей підтримки прийняття управлінських рішень на підприємстві:

- індикаторний підхід (графічний спосіб за індикаторами);
- ресурсно-функціональний підхід (факторний аналіз, регресійні економіко-математичні моделі);
- комплексний підхід (метод розрахунку інтегрального показника, методи експертних оцінок, кластерний аналіз, методи штучних нейронних мереж);
- підхід на основі теорії економічних ризиків (статистичний метод, метод оцінки фінансової стійкості (аналізу доцільності витрат), аналітичний метод, метод аналізу чуттєвості показників, метод побудови «дерева» рішень).

Життєздатність і успіх сучасного підприємства залежить не тільки від виробництва, але в більшій мірі від управління, а саме від ефективності менеджменту та організації виробництва.

Для спрощення управління підприємства було розроблено інтелектуальну систему підтримки прийняття рішень (СППР). На сьогодні можна виділити чотири найбільш популярних різновиду архітектури СППР (табл. 1) [1].

Архітектура СППР

Назва	Переваги	Недоліки
Функціональні СППР	Ці СППР найбільш прості, вони компактні та оперативні. Використовуються в компаніях, що не ставлять перед собою всеосяжних завдань	Вузьке коло питань, які вирішують такі системи, відсутність етапу очищення даних
СППР з використанням незалежних вітрин даних	Їх застосовують в організаціях, де є декілька підрозділів. Вони прості у впровадженні	Дані вводяться в різні вітрини і можуть дублюватися, точу витрати на зберігання підвищуються. Єдина картина бізнесу організації відсутня
СППР на основі дворівневого сховища даних	Створена для великих компаній, дані яких зібрані в єдину систему. Для обслуговування такої СППР потрібна спеціалізована команда	Для таких СППР немає можливості розділяти дані для окремих груп користувачів, також не можна обмежити доступ до інформації
СППР на основі тривіневого сховища даних	Забезпечується доступ як до конкретних структурованих даних, так і до єдиної об'єднаної інформації. Наповнення вітрин даних спрощується за рахунок використання перевірених і очищених даних з єдиного джерела. Можлива корпоративна модель даних	Даних дуже багато, тим самим зростають вимоги до їх зберігання. Подібну архітектуру необхідно узгодити з безліччю областей, що мають потенційно різні запити

Виділяють такі переваги використання систем підтримки прийняття рішень, а саме: СППР дозволяє зменшити навантаження на роботу керівникам підприємств і підвищити її ефективність; вони значно прискорюють вирішення проблем в бізнесі; вони можуть бути основою проведення навчання і підготовки кадрів; вони дозволяють підвищити контроль над діяльністю організації; наявність правильно функціонуючої СППР, дає великі переваги в порівнянні з конкурентними

структурами; завдяки пропозиціям СППР, створюються нові підходи до вирішення щоденних і нестандартних завдань.

Головною помилкою при впровадженні СППР на підприємстві є те, що невірно оцінюються потреби підприємства в порівнянні з тими потребами, на які розрахована обрана конфігурація та склад інформаційної системи. Часто від впровадження системи чекають, що бізнес підприємства раптово стане приносити прибуток. І, коли це не відбувається, настає розчарування в інформаційних технологіях взагалі [5].

Отже, позитивний ефект від інформаційної підтримки управлінських рішень досягається лише в тому випадку, якщо у керівництва підприємства існує чітке уявлення про шляхи вирішення поставлених цілей і завдань. Проаналізувавши важливість інформаційної підтримки в підготовці та прийнятті управлінського рішення, можна сказати, що, від того, яке буде це рішення, залежить уся діяльність підприємства. Через це прийняття того або іншого рішення завжди несе за собою труднощі, які пов'язані з відповідальністю і з невизначеністю, що є присутніми при виборі однієї з альтернатив. Сьогодні невід'ємною умовою успіху сучасного підприємства є можливість приймати правильні та ефективні рішення, що формуються з точної та актуальної інформації про стан подій у компанії. Сучасні принципи організації бізнесу потребують використання таких інтерактивних систем обробки інформації, які забезпечують можливість розподіленої колективної роботи на базі корпоративних середовищ.

Література:

1. Верес О.М. Види архітектурних систем підтримки прийняття рішень. *Вісник Національний університету «Львівська політехніка». Комп'ютерні системи проектування. Теорія і практика : [збірник наукових праць]*. 2010. № 685. С. 190–197.
2. Віхляєва С.І. Шляхи оптимізації управлінських рішень підприємства в умовах ризику та невизначеності. *Вісник НТУ «ХПИ»*. 2013. № 67 (1040). С. 143–147.
3. Годін В.В. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності: підручник. Москва : Майстерність. 2001. 240 с.

4. Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 4 лютого 1998 р. № 74/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Каюченко А.В. Информационные технологии управления предприятием как современный фактор конкурентоспособности предприятия. URL: <http://www.creativeconomy.ru/articles/2738>
6. Попрозман О.І. Інформаційні технології в управлінні підприємством. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2013. № 1. С. 49–52.